

РІШЕННЯ

разової спеціалізованої вченої ради щодо присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада ID 11078 Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», м. Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Організаційно-правові засади діяльності судів загальної юрисдикції України в умовах воєнного стану» за спеціальністю 081 «Право».

10 грудня 2025 року.

Дурач Ольга Анатоліївна, 1983 року народження.

Громадянка України.

Освіта вища:

Закінчила у 2006 році Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди та отримала диплом спеціаліста за спеціальністю «Правознавство».

У 2008 році закінчила Одеську національну юридичну академію і отримала диплом магістра за спеціальністю «Правознавство».

Суддя Козятинського міськрайонного суду Вінницької області (у відрядженні).

Дисертацію виконано в Державній науковій установі «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», м. Київ

Науковий керівник – **Беланюк Марина Василівна**, кандидат юридичних наук, старший дослідник, учений секретар Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України».

Здобувачем опубліковано 2 розділи у колективних монографіях і 3 наукові статті за темою дисертації в наукових журналах, включених до переліку наукових фахових видань України категорії “Б”, з яких:

1. Durach O.A. Organization of the work of courts during the state of martial. Ensuring access to justice // Mangora T.V., Lukiianova M.D., Durach O., Demianchuk Y.V., Tomliak T., Chemyschuk N.V., Pohuliaiev O.I., Dzeveliuk A., Kaidashov V., Pravdiuk A., Pravdiuk M., Skichko I. Actual problems of modern development of the state and law. Monograph. - Primedia eLaunch, Boston, USA, 2022. - 392 p., section 2, P. 40-71. <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2022/10/Monograph/979-8-88831-920-8/979-8-88831-920-8.pdf>.

2. Durach O.A. Current issues of restoration of the work of military courts in the post-war period // Boiko Y., Bogatchuk S., Levchuk K., Belkin I., Manhora V.,

Manhora T., Durach O., Makarov Z. Ukraine is modern. Scientific studies of the past and present. Monograph. - Primedia eLaunch, Boston, USA, 2023. - 298 p. section 7, P. 207-235. <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2023/Q2/Monograph/979-8-88896-532-0/979-8-88896-532-0.pdf>

3. Дурач О.А. Проблемні питання відновлення роботи військових судів в умовах дії воєнного стану в Україні. С. 493-495. *Юридичний науковий електронний журнал - електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету*. Вип. № 10, 2024. УДК 347.79. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/113>. http://www.lsej.org.ua/10_2024/115.pdf

4. Дурач О.А. Міжнародний досвід дистанційної організації роботи судів та можливість його імплементації в Україні. С. 116-120. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». Вип. № 10 (80) жовтень 2024. УДК 347.79. DOI: 10.25313/2520-2308-2024-10-10421. <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/17328255771524.pdf>

5. Дурач О.А. Цифровізація суду як шлях до запровадження дистанційної роботи судів загальної юрисдикції в умовах воєнного стану/ *Інформація і право*. – 2024. – № 4 (51). С.265-277 <file:///C:/Users/user/Downloads/318164-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-737324-1-10-20241217.pdf>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Богуцький П.П., доктор юридичних наук, доцент, завідувач наукової лабораторії військового та міжнародного гуманітарного права наукового центру національної безпеки і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України».

Зауваження:

1. У дисертаційному дослідженні військові суди запропоновано віднести до системи судів загальної юрисдикції. Чи не вбачаєте Ви суперечності висловленої позиції з конституційними положеннями щодо спеціалізації судів?

2. Відповідно до ч. 2 ст.129 Конституції України основними засадами судочинства, зокрема, є: 1) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; 2) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; 3) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; 4) розумні строки розгляду справи судом. Яким чином реалізуються основні засади судочинства у запропонованому дисертаційному дослідженні щодо дистанційної організації роботи суду, у дистанційному судочинстві ?

Доронін Іван Михайлович, д.ю.н., доцент, керівник наукового центру інформації і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України».

Зауваження:

1. Бажано поглибити аналіз міжнародного досвіду створення військових судів у контексті співвідношення юрисдикцій військових і цивільних судів.

2. Перспективним є подальший розвиток статистичного аналізу ефективності дистанційних форм здійснення правосуддя.

3. Окремі положення щодо моделі військових судів потребують деталізації у частині кадрового забезпечення, процесуальних гарантій і взаємодії з органами військового управління.

Карпенко Микола Іванович, д.ю.н., доцент, головний науковий співробітник наукової лабораторії військового права та міжнародного гуманітарного права наукового центру національної безпеки і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

Зауваження:

1. Аналізуючи особливі правові режими авторка залишила поза увагою поняття особливого періоду та як він співвідноситься з правовим режимом воєнного стану.

2. Аргументуючи необхідність відновлення військових судів в Україні, дисертантка не конкретизує, яким має бути склад військового суду, чи міг би він застосовувати особливі порядки провадження в суді першої інстанції, зокрема здійснювати розгляд кримінальних проваджень в суді присяжних під час дії особливого періоду, хто міг би виконувати обов'язки присяжних.

Шопіна Ірина Миколаївна, д.ю.н., професор, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ.

Зауваження:

1. Виклад положень наукової новизни дослідження (с.20-21) характеризується певною лаконічністю. Зокрема, авторці слід було б не тільки констатувати свій внесок у розвиток термінологічної бази у досліджуваній сфері, а й розкрити зміст запропонованих у першому пункті підрозділу «уперше» дефініцій «дистанційна організація роботи суду», «простій суду», «тимчасова зміна релокації суду».

2. Аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить, що в ній авторка звертається до наукових здобутків таких провідних вчених, як І. Корж, П. Богуцький, В. Пилипчук, Є. Зозуля, М. Бліхар, І. Марочкін, А. Селіванов, Р. Ігонін, М. Смокович, І. Доронін та інших науковців. Перелік авторів, чий наукові здобутки дисертантка вважає цінними для дослідження проблематики організаційно-правових засад діяльності судів загальної юрисдикції України в умовах воєнного стану, варто було б помістити у вступній частині дисертації.

3. Враховуючи ту увагу, яку у тексті роботи присвячено проблемам судів загальної юрисдикції України під час пандемії коронавірусної хвороби COVID-19 (с.15, 49, 66-71, 81, 88, 94-95 та ін.), авторці доцільно було б присвятити цій темі окремий підрозділ дисертаційного дослідження. Це було б цілком

обґрунтованим з огляду на цінність напрацювань та здобутків судової системи періоду пандемії COVID-19, які згодом дозволили судам швидше адаптуватися до умов воєнного стану.

3. З огляду на обстоювання авторкою позиції щодо поновлення військових судів в Україні (підрозділ 3.2), хотілося б почути її аргументацію щодо особливостей виконання військовими суддями вимог військової дисципліни, зокрема, обов'язку військовослужбовців виконувати накази і розпорядження своїх командирів (стаття 6 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України) у системному зв'язку з положеннями ч.2 ст.126 Конституції України, відповідно до яких вплив на суддю у будь-який спосіб забороняється.

4. У додатках до роботи міститься Перелік змін до нормативно-правових актів України щодо впровадження цифрових рішень у сфері судочинства та забезпечення електронного документообігу в судах (с.302-307), аналіз змісту якого свідчить про його безсумнівну практичну значущість та корисність для підвищення ефективності цифровізації у досліджуваній сфері. Однак з огляду на місце в ієрархії правових актів варто було б спочатку розмістити пропозиції щодо змін до Цивільного процесуального кодексу України, а вже потім – до Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України,

Шкуропацький Олександр Іванович, к.ю.н., провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу розвитку систем інноваційної діяльності та технологій Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України

Зауваження:

1. Термін “правова реальність” (с.27) потребує конкретизації у правовому сенсі, оскільки наразі його використання залишається доволі абстрактним і може бути інтерпретоване неоднозначно.

2. Формулювання “умовно фізичний, територіальний критерій” (с.34) є нечітким.

3. У тексті наявне надмірне зосередження на конкретних статистичних даних та хронологічних деталях, зокрема: детальна статистика роботи судів Донецької області за 2022–2023 роки, розподіл справ за категоріями, а також точні дати запровадження надзвичайного та воєнного стану(с.69-70). Хоча такі дані є корисними для обґрунтування дослідження, їхнє включення безпосередньо у текст перевантажує основну аргументацію та ускладнює сприйняття матеріалу.

4. У тексті (с.73, 86, 255) термін “дистанційне правосуддя” іноді змішується з поняттям “дистанційна робота суду”, що може створювати неоднозначність. Для уникнення термінологічної плутанини доцільно чітко розмежувати: дистанційну роботу суддів та працівників апарату, яка стосується виконання службових обов'язків поза межами приміщень суду, та дистанційне правосуддя (remote justice), яке охоплює здійснення судового провадження за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій без фізичної присутності учасників у залі суду. Таке розмежування забезпечує точність термінології та сприяє належній правовій визначеності в дослідженні організаційно-правових аспектів діяльності судів в умовах воєнного стану.

5. У роботі наведено посилання на законодавчі акти, висновки Вищої ради правосуддя, а також статистичні дані з Єдиного державного реєстру судових рішень. Водночас деякі твердження залишаються без конкретного джерела підтвердження. Наприклад, формулювання “За нашими оцінками” (с.99) не містять прямого посилання на джерело інформації.

6. У тексті потребує уточнення та більш коректного формулювання положення щодо можливості застосування ч. 1 ст. 442 КК України у зворотному часі. Викладений висновок про те, що “відсутні будь-які правові заборони для застосування ч. 1 ст. 442 КК України у зворотному часі” (с.119), є надмірно категоричним і може викликати дискусію в науковому середовищі, з огляду на чутливість питання ретроактивного застосування кримінального закону.

7. У роботі загалом правильно окреслено відмінність між поняттями “військові кримінальні правопорушення” (с.150) та “воєнні злочини” (с.150). Водночас аргументація потребує додаткового уточнення та посилення, щоб уникнути термінологічної неоднозначності.

8. У розділі 3.1 простежується значне тематичне зміщення в бік аналізу судової діяльності саме в умовах пандемії COVID-19. Такий дисбаланс призводить до того, що увага розділу переходить від ширшого поняття “особливих правових режимів” до більш вузької тематики, пов’язаної виключно з пандемічними обмеженнями. При цьому майже не розкритими залишаються інші типи правових режимів, у межах яких також відбувалася трансформація діяльності судів, зокрема: воєнний стан, режими, запроваджені у відповідь на терористичні загрози, надзвичайні стани неепідемічного характеру (техногенні, політичні кризи).

9. У тексті (с.191) міститься твердження про те, що “головною складовою воєнної політики держави є система військової юстиції”. Таке формулювання видається надмірно категоричним і не має достатнього теоретичного чи емпіричного обґрунтування.

Результати відкритого голосування: «За» - 5 членів ради.

«Проти» - немає.

«Хто утримався» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ID 11078 присуджує **Дурач Ользі Анатоліївні** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ID 11078

Павло БОГУЦЬКИЙ